

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē yuddhakāṇḍē
॥ ṣaḍviṃśatyadhikaśatatamaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaḍviṃśatyadhikaśatatamaḥ sargaḥ ॥

hanumatā bharataṃ prati
śrīrāmālakṣmaṇasītākartṛkavanavāsasambandhināṃ samēṣāṃ
vṛttānāṃ śrāvaṇam

bahūni nāma varṣāṇi
gatasya sumahadvanam |
śṛṅgōmyahaṃ prītikaraṃ
mama nāthasya kīrtanam ॥ 6.126.1 ॥

kalyāṇī bata gāthēyaṃ
laukikī pratibhāti mām |
ēti jīvantamānandō
naraṃ varṣaśatādapi ॥ 6.126.2 ॥

rāghavasya harīṇāṃ ca
kathamāsīt samāgamaḥ |
kasmin dēśē kimāśritya
tattvamākhyāhi pṛcchataḥ ॥ 6.126.3 ॥

sa pṛṣṭō rājaputrēṇa
bṛsyāṃ samupavēśitaḥ |

ācacakṣē tataḥ sarvaṃ
rāmasya caritaṃ vanē || 6.126.4 ||

yathā pravrajitō rāmō
māturdattau varau tava |
yathā ca putrasōkēna
rājā daśarathō mṛtaḥ || 6.126.5 ||

yathā dūtaistvamānīta -
stūrṇaṃ rājagrḥāt prabhō |
tvayāyōdhyāṃ praviṣṭēna
yathā rājyaṃ na cēpsitam || 6.126.6 ||

citrakūṭagirim gatvā
rājyēnāmitrakarśanaḥ |
nimantritastvayā bhrātā
dharmamācaratā satām || 6.126.7 ||

sthitēna rājñō vacanē
yathā rājyaṃ visarjitam |
āryasya pādukē gṛhya
yathāsi punarāgataḥ || 6.126.8 ||

sarvamētanmahābāhō
yathāvad viditaṃ tava |
tvayi pratiprayātē tu
yad vṛttaṃ tannibōdha mē || 6.126.9 ||

apayātē tvayi tadā
samudbhrāntamṛgadvijam |

paridyūnamivātyarthaṃ

tad vanaṃ samapadyata || 6.126.10 ||

taddhastimṛditaṃ ghōraṃ

siṃhavyāghramṛgākulam |

pravivēśātha vijanaṃ

sa mahad daṇḍakāvanam || 6.126.11 ||

tēṣāṃ purastād balavān

gacchatāṃ gahanē vanē |

vinadan sumahānādaṃ

virādhaḥ pratyadṛśyata || 6.126.12 ||

tamutkṣipya mahānāda -

mūrdhvabāhumadhōmukham |

nikhātē prakṣipanti sma

nadantamiva kuñjaram || 6.126.13 ||

tat kṛtvā duṣkaraṃ karma

bhrātarau rāmalakṣmaṇau |

sāyāhnē śarabhaṅgasya

ramyamāśramamīyatuḥ || 6.126.14 ||

śarabhaṅgē divaṃ prāptē

rāmaḥ satyaparākramaḥ |

abhivādya munīn sarvā -

ñjanasthānamupāgamat || 6.126.15 ||

paścācchūrpaṇakhā nāma

rāmapārśvamupāgatā |

tatō rāmēṇa sandiṣṭō

lakṣmaṇaḥ sahasōtthitaḥ || 6.126.16 ||

pragrhya khadgaṃ cicchēda

karṇanāsaṃ mahābalaḥ |

caturdaśa sahasrāṇi

rakṣasāṃ bhīmakarmaṇām || 6.126.17 ||

hatāni vasatā tatra

rāghavēṇa mahātmanā |

ēkēna saha saṅgamyā

rāmēṇa raṇamūrdhani || 6.126.18 ||

ahnaścaturthabhāgēna

niḥśēṣā rākṣasāḥ kṛtāḥ |

mahābalā mahāvīryā -

stapasō vighnakāriṇaḥ || 6.126.19 ||

nihatā rāghavēṇājau

daṇḍakāraṇyavāsinaḥ |

rākṣasāśca viniṣpiṣṭāḥ

kharaśca nihatō raṇē || 6.126.20 ||

dūṣaṇaṃ cāgratō hatvā

triśīrāstadanantaram |

tatastēnārditā bālā

rāvaṇaṃ samupāgatā || 6.126.21 ||

rāvaṇānucarō ghōrō

mārīcō nāma rākṣasaḥ |

lōbhayāmāsa vaidēhīṃ

bhūtvā ratnamayō mṛgaḥ || 6.126.22 ||

sā rāmamabravid dṛṣṭvā

vaidēhī grhyatāmiti |

ayaṃ manōharaḥ kānta

āśramō nō bhaviṣyati || 6.126.23 ||

tatō rāmō dhanuṣpāṇi -

rmṛgaṃ tamanudhāvati |

sa taṃ jaghāna dhāvantaṃ

śarēṇānataparvaṇā || 6.126.24 ||

atha saumya daśagrīvō

mṛgaṃ yāti tu rāghavē |

lakṣmaṇē cāpi niṣkrāntē

pravivēśāśramaṃ tadā || 6.126.25 ||

jagrāha tarasā sītāṃ

grahaḥ khē rōhiṇīmiva |

trātukāmaṃ tatō yuddhē

hatvā gr̥dhraṃ jaṭāyuṣam || 6.126.26 ||

pragr̥hya sahasā sītāṃ

jagāmāśu sa rākṣasaḥ |

tatastvadbhutasaṅkāśāḥ

sthitāḥ parvatamūrdhani || 6.126.27 ||

sītāṃ gr̥hītvā gacchantāṃ

vānarāḥ parvatōpamāḥ |

dadṛśurvismitākārā

rāvaṇaṃ rākṣasādhipam || 6.126.28 ||

tataḥ śīghrataraṃ gatvā

tad vimānaṃ manōjavam |

āruhya saha vaidēhyā

puṣpakaṃ sa mahābalaḥ || 6.126.29 ||

pravivēśa tadā laṅkāṃ

rāvaṇō rākṣasēsvaraḥ |

tāṃ suvarṇapariṣkāre

śubhē mahati vēśmani || 6.126.30 ||

pravēśya maithilīṃ vākyaiḥ

sāntvayāmāsa rāvaṇaḥ |

tṛṇavad bhāṣitaṃ tasya

taṃ ca nairṛtapuṅgavam || 6.126.31 ||

acintayantī vaidēhī

hyaśōkavanikāṃ gatā |

nyavartata tadā rāmō

mṛgaṃ hatvā tadā vanē || 6.126.32 ||

nivartamānaḥ kākutsthō

dr̥ṣṭvā gr̥dhraṃ sa vivyathē |

gr̥dhraṃ hataṃ tadā dr̥ṣṭvā

rāmaḥ priyataraṃ pituḥ || 6.126.33 ||

mārgamāṇastu vaidēhīṃ

rāghavaḥ sahalakṣmaṇaḥ |

gōdāvarīmanucaran

vanōddēśāṃśca puṣpitān || 6.126.34 ||

āsēdaturmahāraṇyē

kabandhaṃ nāma rākṣasam |

tataḥ kabandhavacanād

rāmaḥ satyaparākramaḥ || 6.126.35 ||

ṛṣyamūkagiriṃ gatvā

sugrīvēṇa samāgataḥ |

tayōḥ samāgamaḥ pūrvaṃ

prītyā hārdō vyajāyata || 6.126.36 ||

bhrātrā nirastaḥ kruddhēna

sugrīvō vālinā purā |

itarētarasaṃvādāt

pragāḍhaḥ praṇayastayōḥ || 6.126.37 ||

rāmaḥ svabāhuvīryēna

svarājyaṃ pratyapādayat |

vāliṇaṃ samarē hatvā

mahākāyaṃ mahābalam || 6.126.38 ||

sugrīvaḥ sthāpitō rājyē

sahitaḥ sarvavānaraiḥ |

rāmāya pratijānītē

rājaputryāstu mārgaṇam || 6.126.39 ||

ādiṣṭā vānarēndrēṇa

sugrīvēṇa mahātmanā |

daśa kōtyaḥ plavaṅgānāṃ
sarvāḥ prasthāpitā diśaḥ || 6.126.40 ||

tēśāṃ nō viprakṛṣṭānāṃ
vindhyē parvatasattamē |
bhṛśaṃ śōkābhīptānāṃ
mahān kālō'tyavartata || 6.126.41 ||

bhrātā tu gṛdhrarājasya
sampātirnāma vīryavān |
samākhyāti sma vasatīṃ
sītāṃ rāvaṇamandirē || 6.126.42 ||

sō'haṃ duḥkhaḥaparītānāṃ
duḥkhaṃ tajjñātināṃ nudan |
ātmavīryaṃ samāsthāya
yōjanānāṃ śataṃ plutāḥ |
tatrāhamēkāmadrākṣa -
maśōkavanikāṃ gatām || 6.126.43 ||

kausēyavastrāṃ malināṃ
nirānandāṃ drḍhavrātām |
tayā samētya vidhivat
pṛṣṭvā sarvamaninditām || 6.126.44 ||

abhijñānaṃ mayā dattaṃ
rāmanāmāṅgulīyakam |
abhijñānaṃ maṇiṃ labdhvā
caritārthō'hamāgataḥ || 6.126.45 ||

mayā ca punarāgamyā
rāmasyākliṣṭakarmanāḥ |
abhijñānaṃ mayā datta -
marciṣmān sa mahāmaṇiḥ || 6.126.46 ||

śrutvā tāṃ maithilīm rāma -
stvāśāśaṃsē ca jīvitam |
jīvitāntamanuprāptaḥ
pītvāmṛtamivāturaḥ || 6.126.47 ||

udyōjayiṣyannudyōgaṃ
dadhrē laṅkāvadhē manaḥ |
jighāṃsuriva lōkāntē
sarvān lōkān vibhāvasuḥ || 6.126.48 ||

tataḥ samudramāsādya
nalaṃ sētumakārayat |
atarat kapivīrāṇām
vāhinī tēna sētunā || 6.126.49 ||

prahastamavadhīnnīlaḥ
kumbhakarṇaṃ tu rāghavaḥ |
lakṣmaṇō rāvaṇasutaṃ
svayaṃ rāmastu rāvaṇam || 6.126.50 ||

sa śakrēṇa samāgamyā
yamēna varuṇēna ca |
mahēśvarasvayambhūbhyām
tathā daśarathēna ca || 6.126.51 ||

taiśca dattavaraḥ śrīmā -
nṛṣibhiśca samāgataiḥ |
surarṣibhiśca kākutsthō
varān lēbhē parantapaḥ || 6.126.52 ||

sa tu dattavaraḥ prītyā
vānaraiśca samāgataiḥ |
puṣpakēṇa vimānēna
kiṣkindhāmabhyupāgamat || 6.126.53 ||

tāṃ gaṅgāṃ punarāsādya
vasantaṃ munisannidhau |
avighnaṃ puṣyayōgēna
śvō rāmaṃ draṣṭumarhasi || 6.126.54 ||

tataḥ sa vākyairmadhurairhanūmatō
niśamya hṛṣṭō bharataḥ kṛtāñjaliḥ |
uvāca vāṇiṃ manasaḥ praharṣiṇiṃ
cirasya pūrṇaḥ khalu mē manōrathaḥ || 6.126.55 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
yuddhakāṇḍē ṣaḍviṃśatyadhikaśatatamaḥ sargaḥ ||